

Batıda alternatif tıbbi kayıt altına alma süreci

Doç. Dr. Şafak Nakajima

İstanbul'da doğdu. Lise eğitimini ABD'de AFS bursu ile tamamlayıp 1982 yılında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Çocuk cerrahisi ihtisası yaptı. Daha sonra Akdeniz Üniversitesi'nde klinik mikrobiyoloji ihtisası ve Japonya Osaka Üniversitesi'nde viroloji doktorasını tamamladı. Kanada'da doğal tıp alanının tümünü kapsayan dört yıllık bir eğitimle Institute NHC ve The British Institute of Homeopathy'den mezun oldu. Pekin Çin Tıbbi Üniversitesi'nde geleneksel Çin tıbbi ve akupunktur eğitimini takiben akupunktur uygulama yetkisi kazandı. İngiltere'de Tibet meditasyonu, NLP ve klinik hipnoterapi eğitimini tamamladı. Halen holistik tıp alanında serbest hekim olarak çalışmaktadır. Dr. Nakajima evlidir ve iki çocuk annesidir.

Alternatif tıp, modern tıp metotlarının dışındaki tıbbi tedavi yöntemlerini kapsamaktadır. Tamamlayıcı tıp tanımı ise 1980'lerden sonra daha sık kullanılmakta olup modern tıpla birlikte doğal yöntemlerin kullanımını anlamına gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), "tamamlayıcı ve alternatif tıbbi, devletlerin resmi tıp sistemlerinin dışındaki sağlık uygulamalarını tanımlamak üzere kullanılmaktadır. Bu metotların biçimsel ve coğrafi çeşitliliği sonucu, "geleneksel olmayan tıp", "folk tıbbi", "Doğu tıbbi" ve "holistik tıp" gibi farklı tanımlar da ortaya çıkmıştır.

Dünyanın her yerinde insanlar, doğal ve tamamlayıcı tıp metotlarından yararlanmaktadır. Bu metotlardan yararlanma oranı ülkeden ülkeye değişmektedir. Örneğin, bir yıl boyunca herhangi bir rahatsızlık için tamamlayıcı tıptan yararlanma oranı İngilizlerde % 10, Kanadalılarda % 20 iken, Amerikalıların % 38'i, Hong Kong halkının % 60'ı ve Singapuruların % 76'sı doğal yöntemlerden yaralandıklarını bildirmişlerdir. Çin ve Vietnam'da tamamlayıcı tıp, resmi sağlık sistemine entegre edilmiş olup halkın üçte biri bu yöntemleri kullanmaktadır. Gana'da halkın çoğunluğu, Hindistan'da ise % 70'i geleneksel doğal tıp metotlarını, ana tedavi yöntemi olarak kullanmaktadır. Bu yöntemleri uygulayan profesyonellerin modern tıp uygulayıcılarına oranı, Güney Afrika ve Gana'da daha fazla iken, Çin, Hindistan ve Vietnam'da birbirine

yakın olup, Kuzey Amerika, Avrupa ve Avustralya'da ise bu grup daha küçük bir azınlığı oluşturmaktadırlar.

18 ve 19'uncu yüzyılda yapılan ve yürürlüğe giren yasalar birçok ülkede, resmî kabul gören tıbbi uygulamaların dışında kalan tedavi yöntemlerini yasa dışı ilan etmiş ve uygulayıcıların cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Doğal ve tamamlayıcı tıbbin giderek daha fazla ilgi görmesi, bu yasaların sınırlayıcılığını giderek azaltmaktadır. Bu durum ise, söz konusu alanlarda, halk sağlığını koruyucu düzenlemeler yapılmasını güçleştirmektedir. Doğal tıp uygulayıcılarının çoğunun, yeterli bir eğitimi veya uygulama standardı bulunmamaktadır. Doğal tedavilerin özellikle Batıda büyük ilgi görmeye başlamasıyla birlikte, Dünya Sağlık Örgütü 2002 yılında, tüm devletlere doğal tedavi metotlarını yasal bağlamda düzenleme konusunda çağrıda bulunmuştur. Son yıllarda bu konuda bazı adımlar atılmaya başlanmıştır. Hollanda ve Portekiz gibi bazı ülkelerde bu adım, doğal tedavileri yasa dışı olmaktan çıkartmak şeklinde gelişmiştir. Avrupa Birliği, akupunktur, homeopati ve bitkisel tıp konularında araştırma yapmak üzere bir fon oluşturmuştur. 1992 yılında, Amerikan Ulusal Sağlık Enstitüsü (NIH) bünyesinde, Amerikan Kongresi kararıyla Alternatif Tıp Ofisi açılmış ve bu alanda araştırmalar ve düzenlemeler başlamıştır. Halen bu kurum, The National Center for Complementary and Alternative

Medicine (NCCAM) adı altında, NIH'i oluşturan 22 enstitüden biri olarak, doğal ve tamamlayıcı tıp konusunda güvenilir bir yapı olarak işlevini sürdürmekte ve web sitesi üzerinden konuyla ilgili pek çok bilgiye ulaşılabilmektedir. Amerikan Federal Hükümeti, besin takviyesi adı altında satılan bitkisel ilaçlar, vitaminler ve diğer doğal ürünlerin kontrol ve düzenlenmesini Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi'ne (FDA) bırakmıştır. İlginç olmasa, üretici tarafından bir ürünün etki ve yan etkilerinin, ürünü piyasaya vermeden önce kanıtlanma zorunluluğunun olmamasıdır. FDA, ürün piyasaya çıktıktan sonra gelen geri bildirimler çerçevesinde işlem ve düzenleme yapmaktadır.

Doğal ve tamamlayıcı tıp alanında uygulama yapan kişiler, genellikle birden fazla yöntem kullanmaktadır. Uygulamaya yönelik standardizasyonda karşılaşılan zorluklardan birisi de, bir alanda düzenleme kapsamına giren bir pratisyenin, kapsama girmeyen diğer uygulamalarının ne şekilde değerlendirileceği sorunsalıdır. Örneğin İngiltere, 1990 yılında osteopati ve kiroprakti dallarını ayrı birer tıbbi meslek dalı olarak tanımıştır. Öte yandan bu alanın profesyonelleri çok sıklıkla, henüz yasal düzenlemesi gerçekleştirilmemiş olan akupunktur, bitkisel tıp ve geleneksel Çin tıbbi yöntemlerini de kullanmaktadırlar. 2008 yılında İngiltere'de, tüm tamamlayıcı tıp dallarını kapsayan bir şemsiye yasayla yasal düzenlemeye gidilmiştir. ABD, Kanada ve Avustralya

18 ve 19'uncu yüzyılda yapılan ve yürürlüğe giren yasalar birçok ülkede, resmî kabul gören tıbbi uygulamaların dışında kalan tedavi yöntemlerini yasa dışı ilan etmiş ve uygulayıcıların cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalmasına yol açmıştır. Doğal ve tamamlayıcı tıbbın giderek daha fazla ilgi görmesi, bu yasaların sınırlayıcılığını giderek azaltmaktadır. Bu durum ise, söz konusu alanlarda, halk sağlığını koruyucu düzenlemeler yapılmasını güçleştirmektedir.

gibi eyaletlere bölünmüş devletlerde, farklı eyaletlerin farklı yasal düzenlemeleri bulunmaktadır. Mesleki standartları belirleme daha çok meslek örgütlerini bırakılırken, uygulamaların etik kodları devlet tarafından belirlenmektedir. Diğer yandan bu durum, meslek örgütlerinin daha fazla üyeye sahip olmak için mesleki standartları çok düşük tutmalarına yol açabilmektedir.

Eğitim konusunda ise standart tanımlı yapabilmek zordur. Çoğu kez bu alandaki tedaviler, şifacı kimliğiyle çok iç içe olduğundan, bu kimliğe sahip bir ustanın yanında çırak gibi yetişmekle öğrenilmektedirler. Diğer yandan, doğal tedavi alanına yönelik ilginin artışı ile teknolojik olanakların birleşmesi sonucu, internet üzerinden eğitim giderek yaygınlaşmaktadır. Bazı eğitimler ise hafta sonu veya kısa süreli yoğunlaştırılmış kurslar şeklinde verilmektedir. ABD ve Kanada'da geleneksel Çin tıbbi, akupunktur, kayroprakti, osteopati ve naturopati okulları, doğrudan bu alanlarda yasal diploma eğitimi verirken birçok saygın Avrupa ve Kuzey Amerikan tıp fakültesi, klasik tıp eğitimine doğal tedavi derslerini de dâhil etmektedir. 2009 yılında İngiltere'de, masaj terapisi, beslenme, aromaterapi, refleksoloji ve shiatsu alanlarında tamamlayıcı tıp çalışmalarını düzenlemek üzere, Tamamlayıcı ve Doğal Sağlık Konseyi (The

Complementary and Natural Healthcare Council (CNHC) kuruldu.

Devletlerin tamamlayıcı tedavilerin giderlerini karşılama ve sigorta kapsamına alma konusunda da büyük farklılıklar vardır. Çin, Kore ve Vietnam'da bu giderler devlet tarafından tamamen karşılanırken, Almanya ve İngiltere'de kısmen karşılanmaktadır. ABD'de ise özel sigorta kuruluşlarınca kayroprakti tamamen karşılanırken, diğer metotlarda kısmi karşılama söz konusudur.

Yukarıda eğitim ve uygulamalara yönelik verilen bilgiler ışığında, doğal ve tamamlayıcı tıbbın yasal düzenlemeleri konusunda uluslararası bir standardın oluşturulmasından uzak olduğumuz söylenebilir. Bu yöntemlere giderek artan ilginin; zayıflayan hasta hekim ilişkilerine, hekimlerin tedavi sanatını geliştiremeyip mesleklerini teknik bir tamirci mantığı ile uygulamalarına, ilaç şirketlerinin ilaç tedavilerini tek seçenek olarak dayatmalarına duyulan tepki sonucu olduğu unutulmamalıdır. Öte yandan usta-çırak ilişkisinin terk edilmesi ve tedavi standartlarının şirketlerin insafına terk edilmesi; modern tıpta yaşanan sorunların doğal tıp alanında da yaşanmasına yol açabilir. Modern hekimliğin, koruyucu hekimliğe vereceği önceliğin yanı sıra, tıp mesleğinin insani boyutuna özen göstermesi ve gerçekten etkin doğal yöntemleri

bünyesine entegre etmesi halinde, tıbbi hizmeti sunanın da, alanın da daha yüz güldürücü deneyimler yaşayacağı ve başarılı sonuçlar elde edeceği açıktır.

Kaynaklar

A Close Look at Naturopathy, Stephen Barrett, M.D. <http://www.quackwatch.com/01QuackeryRelatedTopics/Naturopathy/naturopathy.html> (Erişim tarihi: 12.01.2012)

Georgetown Law Library Complementary & Alternative Medicine Research Guide <http://www.ll.georgetown.edu/guides/camedicine.cfm> (Erişim tarihi: 12.01.2012)

King's Fund, Regulating Complementary Medical Practitioners An international review http://www.kingsfund.org.uk/publications/who_paper.html

National Institutes Of Health (NIH), National Center For Complementary And Alternative Medicine (NCCAM)

<http://nccam.nih.gov/health/whatiscom/> (Erişim tarihi: 12.01.2012)

NCCAM, National Institutes of Health <http://nccam.nih.gov/health/whatiscom/> (Erişim tarihi: 12.01.2012)

The Complementary and Natural Healthcare Council (CNHC) <http://www.icnm.org.uk/education/regulation> (Erişim tarihi: 12.01.2012)

World Health Organization (WHO) <http://apps.who.int/medicinedocs/en/d/Jh2943e/> (Erişim tarihi: 12.01.2012)